

NISKASET

Niskasten sukuseuran
jäsenlehti joulukuu 2/2021

Hyvää ja Rauhallista Joulua
sekä
Onnea Uudelle Vuodelle 2022!

OSANA SUUREMPAA KOKONAISUUTTA

Hyvä sukulainen! Tulin valituksi sukuseuramme puheenjohtajaksi viime sukupäivillämme Ylivieskassa. Olen kiitollinen saamastani luottamuksesta. Tässä yhteydessä tahdon kiittää edeltäjääni Jouko Niskasta, joka vahvasti sitoutuneena ja itsensä alttiiksi antaen johti sukuseuramme edellisen 3-vuotisjakson. Olen myös iloinen, että Jouko jäi hallitukseemme ja on lupautunut kantamaan vastuuta myös tästä eteenpäin. Hänen lisäksi muut hallituksen jäsenet Antti, Eero, Marika, Markku ja Tuula sekä varajäsen Mauno ja toimintamme muut aktiivit rohkaisevat puheenjohtajaa katsomaan luottavasti tulevaisuuteen. Uskon, että yhdessä selviämme.

Usein on tapana, että uusi puheenjohtaja kertoo oman linjansa ensimmäisessä kirjoituksessaan. Tältä osin joudun tuottamaan pettymyksen. Kuulun niihin, jotka ensin haluavat tutustua perusteellisesti uuteen tehtäväänsä ja myös kuunnella jäsenten toivomuksia. Mitään suuria uusia tavoitteita minulla ei ole. Lupaani parhaani mukaan pyrkiä siihen, että sukuseuramme toiminta jatkuu säännöissä viitoitetulla tavalla.

En todellakaan vielä kovin hyvin tunne sukuseuramme. Olen kyllä ollut jo vuosia rivijäsen, yhden jakson varapuheenjohtajanakin. Olen myös vuosien varrella osallistunut joillekin päivillemme, pari kertaa saarnannutkin jumalanpalveluksessa – pappismies kun olen. Mutta jotenkin varovaisesti olen tullut mukaan toimintaan. Arvelen, että syy on omassa elämänhistoriassani.

Isäni Emil Niskanen sairastui sodassa keuhko-tuberkuloosiin ja kuoli vuonna 1956. Olin silloin kolmivuotias ja veljeni kymmenen vuotta vanhempi. Äitini uusi avioliitto johti poismuuttoon lapsuuteni kotiseudulta ja niin yhteys isäni viitasaarelaiseen Niskas-sukuun jäi ohueksi, vaikka ei kokonaan katkenutkaan. Silloin elettiin vielä aikaa, jolloin yhteydet olivat nykyistä paljon vaatimattomammat.

Olin iloinen, kun sain myöhemmin kutsun saarnata Viitasaarella järjestetyissä sukujuhliissamme vuonna 2003.

Yhteydet sukuun elpyivät. Sukulaiset myös näyttivät mummoni ja ukkini haudan, jolla olen sittemmin poikennut siellä päin liikkeessani.

Luulen, että sukutoiminnan eräs keskeinen anti on juuri kokemus liittymisestä suurempaan kokonaisuuteen, sukuun ja sukupolvien ketjuun. Emme ole täällä maailmassa yksin, kuin lastu laineilla, vaan elämäämme kantavat vanhempiemme ja esivanhempiemme työ, uhraukset ja rukoukset. Heidän esimerkinsä myös näyttää suuntaa omalle elämällemme.

Ihmisen ei ole hyvä olla yksin. Me tarvitsemme toisiamme. Kukaan ei selviä elämässä pelkästään omilla voimillaan. Yhdessä toimien pääsemme parempiin tuloksiin kuin yksin yrittäessämme. Sanotaan, että hyvä joukkuehenki merkitsee jalkapallojoukkueelle yhden pelaajan lisäpanosta. Siksi meidän on hyvä muistaa ja arvostaa myös omaa sukuamme ja pitää yllä sekä kehittää omaa joukkuehenkeämme.

**Toivotan kaikille
lehtemme lukijoille
siunattua joulun juhlaa
sekä onnellista uutta
vuotta 2022.**

Hannu Niskanen

Joulun kynttilät

Monella meistä herää vastustamaton tarve ja halu sytyttellä kynttilöitä palamaan marraskuun pimeässä ja joulun aikaan. Kynttilälyhdyt ilmestyvät terasseille, ulko-ovien viereen, parvekkeille. Pihapuut ja pensaat saavat koristeikseen jouluvalot. Joulun juhlahan osuu keskelle vuoden pimeintä aikaa ja kynttilöiden valo näyttää hienolta pimeässä illassa.

Kynttilöitä viedään myös yhä enenevässä määrin haudoille ja hautausmaiden muistopatsaille ja muistelukohtille. Pyhäinpäivän juhlasta alkaa oikeastaan sellainen hautausmaiden kynttilöiden huippukausi. Monella meistä ei enää ole asuinpaikkamme kirkkomaalla sukulaistemme hautoja, mutta hautausmailla on onneksi muualle haudattujen muistomerkkejä, jolle voi sen oman kynttilänsä viedä. Meillä Suomessa vielä perhekunnittain käydään viemässä omat hautakynttilämme.

Joulunaika herättää monia muistoja; myös kaipausta ja ikävää. Muistelemme heitä, joita ei enää keskellämme ole. Hiljennymme, rukoilemme, kiitämme, muistamme kynttilän liekin lepattaessa ulkona haudalla laskiessamme omaa kynttiläämme. Kynttilöiden vieminen haudoille on merkittävä ja tärkeä tapahtuma ja perinne meidän maassamme.

Joulunjuhlaan valmistaudutaan siis kynttilöiden sytyttämisen kautta, kynttilälyhtyjä laitetaan ulos, hautausmaat saavat kynttilänsä, sisälle aletaan yhä enemmän sytyttellä kynttilöitä. Neljä adventtia ennen joulua johtaa kohti juhlaa, ja joka pyhä sytytetään yksi kynttilä enemmän. Adventin kynttilät puhuvat valosta, joka leviää ja kasvaa, kunnes päästään jouluun ja sytyty se kirkkain, elämän valo, Jeesus Kristus.

Joulu on siis valon juhla keskellä pimeää aikaa. Siitä kertoo meille joulun profetia, teksti Vanhasta testamentista Jesajan kirjasta. Siinä sanotaan

”Kansa, joka pimeydessä vaeltaa, näkee suuren valon. Niille, jotka asuvat kuoleman varjon maassa, loistaa kirkkaus.

Sinä teet runsaaksi riemun, annat suuren ilon.” (Jes. 9:1,2)

Riemullista joulunaikaa kaikille!

Marjo Niskanen
Seinäjoki

Niskaset juhlivat 20-vuotista sukuseuraa Ylivieskassa heinä-elokuun vaihteessa

Viikonlopun teemana oli kädentaidot ja yrittäjyys Niskasten suvussa

20-vuotista sukuseuraa kokoonnuttiin juhlistamaan Raudaskylän Kristillisellä Opistolla 31.7. – 1.8.2021. Tilaisuuteen osallistui noin 120 kävijää. Tällä kertaa tapaamisen teemana oli yrittäjyys ja kädentaidot.

Vuosikokouksen lisäksi ohjelmassa oli taidenäyttely, -esityksiä ja yritysesittelyitä. Sunnuntain ohjelma alkoi kenttäpiispa emeritus Hannu Niskasen toimittamalla jumalanpalveluksella Ylivieskan uudessa kirkossa ja jatkui opistolla juhlaohjelmalla.

Elinkeinoministeri Mika Lintilän tervehdyksessä kuultiin kannustavia sanoja juhlaväelle: ”Raivaajahenki on vienyt Niskasia eteenpäin. Niskasen suvun tarina on laajuudessaan ja tapahtumarikkaudessaan hämmästyttävä. Verrattain vaatimattomista olosuhteista maailmalle tiensä raivannut suku jättää päivittäin jälkensä lukuisille eri elämän alueille, kuten yrityselämään, urheiluun, journalismiin, herätysliikkeisiin, taiteisiin, kuntiin, naapurustoihin ja aivan varmasti myös historian kirjoihin.”

Niskasten sukuseura perustettiin 15.7.2000 Ylivieskassa, niinpä sukuseuran ikä juhlimisen hetkellä oli jo 21 vuotta.

Sukuseura on toimittanut kaksiosaisen Uudisraivaajan henkeä -sukukirjan vuonna 2017 ja ylläpitää ja kerää sukutietokantaa edelleen. Sukuseuran olemassaolon aikana sukutapaamisille on kokoonnuttu kaikkiaan kahdeksan kertaa. Kullakin tapahtumalla on ollut vuosikokouksen lisäksi omanlainen teemansa. Tämänkertaiseksi aiheeksi oli valittu kädentaidot ja yrittäjyys.

Luotaus historiaan

”1500-luvulla uudisraivaaja-Niskaset tekivät pellot käsityönä ja jo 1700-luvulla toimittiin kauppamiehenä”, kertoi Eero Niskanen historiakatsauksessaan. Hän avasi kuulijoille yrittäjä -termiä: Sillä voidaan tarkoittaa pääomariskiä ottavaa yrittäjää ja toisaalta sisäistä yrittäjää, jonka toimintatapa on yrittäjämäinen. Yrittäjämäisyys ilmeneekin Niskasten elämäntarinoissa, joita Eero Niskanen esityksessään kuvaili.

Talollinen, valtiopäivämies, herrastuomari Paavo Niskanen (1836–1916) vaikutti Nivalassa. Maanviljelyn lisäksi hän piti meijeriä ja nahkuriliikettä. Niin ikään Nivalassa toimi maanviljelijä, kansanedustaja Heikki Niskanen (1895–1962), joka oli johtomiehenä niin kutsutussa konikapinassa 1932.

Pulaliikkeen taustalla vaikutti talouslama. Lisäksi huono sato näyttäytyi eläinten aliravitsemuksena, joka tulkittiin pelätyksi hevosten näivetystaudiksi. Niinpä myös Sigfrid Ruuttusen Hilppa-tamma määrättiin lopetettavaksi. Määräystä vastustavaa isäntää tukemaan asettuneet Heikki Niskanen ja muut kyläläiset tulkittiin kapinallisiksi ja heille säilytettiin kahden vuoden kuritushuonerangaistus. Pulamiesten rangaistus jäi kuitenkin alle puolivuo- puolivuotiseksi presidentti Svinhufvudin armahdettua heidät.

Poliittista vaikutusvaltaa Yhdysvalloissa edusti taloustieteilijä William A. Niskanen (1933–2011). Hän tuli tunnetuksi Ronald Reaganin talousneuvonantajien neuvoston jäsenenä ja virkaa toimittavana puheenjohtajana. Presidentinhallinnon tehtävien jälkeen William A. Niskanen toimi ajatushautomo Cato-instituutin puheenjohtajana (1985–2008). Ca-

to-instituutin tavoitteena on edistää yksilönvapauksia ja rauhaa, vähentää valtion roolia sekä kasvattaa taloudellista vapautta.

Vahva vaikuttaja oli myös KTM Yrjö Niskanen, joka toimi Vakuutusyhtiö Pohjolassa pääjohtajana ja Keskinäinen henkivakuutusyhtiö Suomessa toimitusjohtajana. Yrjö Niskasta voi pitää satavuotisen fennomaanisen finanssiryhmän viimeisenä suurena järjestelijänä. Hän vaikutti keskeisesti 1990-luvulla KOP- ja SYP-pankkien yhdistämiseen niin kuin myös UMP-Kymmene Oy:n muodostumiseen sekä Nokia Ab:n pelastamiseen. Toimintatavaltaan lujateinen Niskanen sai osakseen niin kiitosta kuin vastustustakin.

Nuorempaa sukupolvea edustavina sisäisinä yrittäjinä katsauksessa esiteltiin Suomen ensimmäinen naishävittäjälentäjä ja Karjalan lennoston hävittäjälentolaivueen komentajana toiminut Inka Niskanen (s. 1974). Raivaajahenkeä ovat puolestaan kilpahiihtäjinä osoittaneet livo (s. 1992) ja Kerttu Niskanen (s. 1988) sekä muotisuunnittelijana siskonsa Katri Niskanen (s. 1986).

Esittelyssä yritystarinoita ja kädentaitoja

Viikonlopun ohjelma sisälsi usean Niskasen suvun jäsenen elämän tarinan. Videotervehdyksen tapahtumaan toivat käsityötaitelija Marjaana Niskanen ja perheensä käsityötaitoja esitellyt Lara Herman sekä K-rautayrittäjät Arto ja Harri Heiskanen. Eero Niskanen kertoi Tiivi -ikkunoiden kasvutarinan lasiliikkeestä kansainväliseksi konserniksi. Mikko Niskanen toi puolestaan terveisensä eristettyä ilmastointiputkea toimittavalta BetterPipeltä ja Yhdysvalloissa toimivan muun muassa lääketeollisuudelle ja urheilualvalmennukselle biomekaniikkalaitteita toimittavalta Noraxonilta. Professori Aimo Niskasen uralla on esimerkiksi yhdistynyt tutkijan osaaminen ja yrittäjyys. Arkkitehti Tapani Niskasen esityksessä puolestaan osoittautui, kuinka yrittäjän ja taiteilijan ominaisuudet täydentävät toisiaan.

Niskasten elämäntarinat ja urakertomukset ilmensivät intoa, ahkeruutta ja vastuullisuutta palveluiden ja työn tuottajina. Näyttelyn lehtileikkeet kertoivat muun muassa Niskasen Maansiirron historiaa ja Mirja ja Jari Niskasen kertomusta karjatila- ja maatalousyrittäjyydestä. ProCaravan puolestaan järjesti matkailuautojen näyttelyn opiston pihalle. ”Niskasten suvun raivaajahenkiset yrittäjät ovat oiva esimerkki kotimaisesta ponnistamisesta, jossa työ paranee aina jokaisesta sukupolvea. Tuo työ tarkoittaa viime kädessä elinvoimaisia kuntia, toimivia palveluita, työpaikkoja sekä mahdollisuuksia elää tasapainoista elämää itselleen mieluisassa paikassa”, kirjoitti elinkeinoministeri Mika Lintilä tervehdyksessään, jonka esitti juhlassa Hannu-Ville Leskelä.

Taidenäyttelyssä oli esillä edesmenneen Tuomas Niskasen puuveistoksia sekä tuohi- ja nahkatuotteita. Nähtävillä oli Kyösti Niskasen maalaustaidetta, Marjaana Niskasen sisutustuotteita sekä Tauno Niskasen kädentaitoja kenkien valmistuksesta vanhojen tavaroiden entisöintiin. Paikan päällä nähtiin veistostaidetta Heikki Niskaselta ja Pekka Niskaselta sekä Niko Kataisen puureliefejä ja Antti Remeksen puukkoja. Lisäksi ihasteltavana oli Paavo Niskasen rakentamia soittimia, joiden puumateriaalina on käytetty muun muassa Ylivieskan palaneen kirkon hiiltyneitä hirsiiä.

Soittimet eivät olleet vain nähtävissä, vaan myös kuultavissa Alpo Pitkälän soittaessa kannelta ja Paavo Niskasen perheen esittäessä musiikkia sähkökitaroilla ja ukulelella. Niskasten musiikillisesta taituruudesta nautittiin myös Heikki Niskasen haitari- ja Ronja Leskelän kontrabassosoolojen myötä. Lasten edustuksena kuultiin Mila Niskasen ja Noomi Niskasen laulua. Koko juhlaväen voimin yhdyttiin useisiin yhteislauluihin. Loppulaulun viimeisenä säkeenä kajahti voimallisesti ja kokoavasti: ”Oi Herra intoa anna, ain’ maatumme rakastamaan!”

Sukuseuran tuore puheenjohtaja kentaipiispa emeritus Hannu Niskanen saarnasi juhla jumalanpalveluksessa.

Arkkitehti Tapani Niskanen laittoi sukulaiset piirtämään – "sitä kun ollaan niin kädentaitajia kuulemma."

Nykyiset Niskaset polveutuvat 1500-luvulla syntyneen Paavo Niskasen pojista, Tahvosta ja Laurista. Historiakatsausta esittämässä Eero Niskanen.

Konikapinan muistona on Ylivieskan Raudaskylällä Hilppa-tammaa esittävä patsas. Sen on veistänyt Niskasten sukuun kuuluva Jorma Heiskanen.

Pekka Niskanen muotoili moottorisahalla puupölkystä möllöjä. Mila Niskanenkin sai omansa.

Viikonlopun ohjelman juontaja Martta Leskelä (os. Niskanen) löysi juhlasta kaimansa Martta Niskas.

Kuvia Ylivieskan sukupäiviltä

Kuvat: Markku Niskanen

Pääjuhla

Pääjuhla

Vuosikokouksen päätteeksi Jouko Niskanen luovutti seuran uudelle puheenjohtajalle Hannu Niskaselle Kainuun Niskasten hankkiman puheenjohtajan nuijan. Nuija on sotkamolaista käsityötä.

Terassilla

Terassilla

Edellisiä sukupolvia kunnioitettiin laske-malla seppele sankarihaudoille. Seppe-leen laskivat Helvi Klemetti, Jouko Niska-nen ja Seppo Niskanen.

Pääjuhla

Juhlajumalanpalvelus Ylivieskan Pyhän Kolminaisuuden kirkossa.

Lauantaipäivän ohjelman lomassa kuultiin lauluryhmän esityksiä.

Näyttelyssä oli esillä useiden sukuun kuuluvien taidetta ja käsityötä.

Niskasen miehiä lipaston päällä

Niskasten sukujuhla 2021 Raudaskylän kristillisellä opistolla. Hilka Helavuori.

Olen Hilka Helavuori os. Niskanen, Helvi ja Tapani Niskasen viisilapsisen perheen nuorin tytär. Kotini on parin kilometrin päässä Padingissa. Kävin lukion täällä Raudaskylällä opiston naapurissa. Asun mieheni kotitilalla Suomeniemellä. Olen tehnyt elämäntyöni nuorten parissa aluksi teknisen käsityön, liikunnan opettajana sekä viimeksi opinto-ohjaajana Tampereen teknillisellä lukiolla. Yhteistä minulla on näihin Niskasen miehiin se, että olen itsekin ollut vaikuttaja omassa kunnassani, kunnanvaltuustossa ja koululautakunnan puheenjohtajana. Olin myös aikoinaan Suodenniemien seurakunnan valtuustossa ja hallituksessa. Yhteisten asioiden hoitaminen on ollut tärkeää. Nyt olen auttanut entisiä opiskelijoita, maahanmuuttajanuoria ammatikorkeakoulun opinnäytetöissä

suomen kielen saloissa.

Heikki-setäni pyysi minua kertomaan Niskasen suvun vaikuttajamiehistä eli kerron teille viidestä miehestä, jotka ovat tehneet meidän sukuumme tarinat ja elämän tänne Nivalan Padinkiin. Kerron teille mielestäni mielenkiintoisia ja vaikuttavia tarinoita heistä – hyvät kuuntelijat.

1. Vilhelm Niskanen syntyi lisalmessa 1796 ja hänellä oli 10 lasta. Pienestä pitäen hän oli erittäin opimhaluinen. Hänet nähtiin usein kirjojen ääressä ja kirjoittamaankin hän oli oppinut, vaikka se taito oli harvinaista rahvaan keskuudessa. Hän oli ammatiltaan maalari ja maanviljelijä.

Hän oli pitkä laihahko mies. Hän oli täysin raitis mies ja kehotti muitakin sanomalla: ”Sinun pitää ruveta aivan juomattomaksi niin, ettet maistakaan!” Hän oli harvapuheinen, mutta siinä vähässä, minkä hän silloin tällöin sanoi, oli voimaa ja ydintä. Hänessä oli jonkinlaista rakastettavaa herttaisuutta ja kohteliaisuutta.

Hän oli suomalainen herännäisjohtaja ja teki paljon seuramatkoja ja Paavo Ruotsalaisen ja serkkunsa Lauri Niskasen kanssa aina Kalajoelle saakka. Paavo Ruotsalaisen kuoleman jälkeen heränneitä ruvettiin kutsumaan ”niskaslaisiksi”. Niskaslaisuus oli hieman liberaalimpi kuin varsinaisen herännäisyyden. Pohjanmaan heränneet mieltäytyivät häneen ja alkoivat tahdota häntä muuttamaan Kalajoki-varrelle. Eri vaiheiden kautta hän

osti Niskakosken talon Nivalan Välikylästä v. 1843. Hän teki sieltä paljon seuramatkoja ja Herran herättämänä kansa oli hänelle rakas. Siitä osoittaa hänen jokapäiväinen rukouksensa: että saisi kaikkien lastensa pysyvän ystäväkansan mukana, saisi maksetuksi talon oston kautta tulleen suuren velkansa ja että saisi helpon ja autuaallisen kuoleman. Kaikki rukoukset tulivat täytetyiksi.

2. Valtiopäivämies Paavo Niskanen syntyi 1836 myös lisalmen Ruotaanlahdessa. 6-vuotiaana hän asettui perheensä kanssa Niskakosken tilalle Nivalan Välikylälle. Paavo oli hyvämuistinen, vilkas ja sanavalmis mies. Hänen nuoruutensa aikana ei ollut kouluja, mutta vanhempiensa johdolla hän opetti luku-, kirjoitus ja laskutaidon. Hän oli erinomainen talousmies. Hän osti useita tiloja Antti-veljensä kanssa. Hänellä oli oma meijeri ja hän osti kyläläisiltä maitoa ja valmisti siitä voita. Hän harjoitti myös nahkuri-liikettä Välikylässä.

Paavo valittiin vuoden 1872 valtiopäiville talonpoikaissäädyn edustajana. Hän oli aikaisemmin ollut lautamiehenä ja kunnallislautakunnan jäsenenä vuodesta 1867 alkaen, kun Nivalan kunta perustettiin, ja kunnallislautakunnan puheenjohtajana 13 vuotta. Herastuomarin arvon hän sai 1878. Isä oli ollut hänen paras tunnetuksi tekijä heränneiden keskuudessa. Niskakosken talossa kävivät pitämässä seuroja herännäisjohtajia kuten Vilhelmi

Malmivaara. Niskanen oli Herättäjäyhdistyksen perustajajäseniä, mikä toi hänelle lisää kannatusta. Hänellä oli paljon merkittäviä tehtäviä. Hän toimi Nivalan kassanhoitajana 16 vuotta ja oli paikkakunnan säästöpankin perustajia. Hän itse oli suurimpia yksityisiä rahanlainaajia. Vuonna 1887 hänen tiedetään lainanneen Amerikkaan lähtijöille 300 markan lipunhintoja yhteensä 7400 markkaa. Hän oli merkittävässä valiokunnissa valtiopäivillä. Merkittävää oli, että hän kuului lähetystöön, jonka tuli ilmoittaa onnentoivotukset Keisarikunnan Majesteetin syntymäpäivän johdosta. Tämä kuvastaa hänen nauttimaansa arvontaa säädysään.

Valtiopäivillä hän vastusti kotitarvepolittoa, oluen valmistuksen ja myynnin kieltämistä. Rautatieverkon ulottaminen Ouluun oli ajan kohtainen kysymys v. 1872 valtiopäivillä. Niskanen ja Merenoja tekivät talonpoikaissäädyn anomuksen, ettei varoja saisi tuhata sivurautateiden rakentamiseen, vaan pääratana olisi otettava Ouluun saakka. Niskasen aloitteesta isännät lupasivat tehdä ilmaiseksi töitä rautatien hyväksi. Rautatie saatiinkin 1880-luvulla, joten hänen toimintansa oli tuloksellista. Vielä 1900-luvun alussa hän joutui vielä toimimaan Ylivieska-lisalmi radan esitaistelijana. Paavo Niskasen toiminta päättyi 1916.

3. Herastuomari Heikki Niskanen syntyi Nivalassa 1863 ja oli Paavo Niskasen 13 lapsesta kolmanneksi vanhin. Herännäispappi Niilo Kustaa Malmberg asui mm. Niskakosken talossa aikoinaan. Talo siirrettiin Välikylän Haaralaan ja myö-

hemmin siirrettiin Niskakoskelle 1880-luvun alussa, ja se valmistui Heikki Niskasen ja Johanna Mantilan häiksi 3.10.1882. Alkuperäistä rakennusta on huomattavasti korotettu ja jatkettu.

Heille syntyi 9 lasta, joista Jenni Katri oli kummitätini ja Heikki isoisäni ja Heikki-sedän isä. Ukonamme lisää seuraavassa.

4. Kansanedustaja ja maanviljelijä Heikki Niskanen syntyi vuonna 1896. Hänen ensimmäinen vaimonsa, mummuni Saimi Mantila kuoli 25-vuotiaana. Heille syntyi 4 lasta. Toinen vaimo oli Aili Mikkilä, siis Heikki-sedän, Tellervo- ja Anni-tädin äiti.

Heikki kävi kansakoulun lisäksi Karhumäen kristillisen kansaopiston.

Osallistuttuaan vapaaehtoisena vapaussotaan, keskittyi hän sodan jälkeen kotitilansa viljelemiseen. Lama- ja pakkohuutokauppavyöry 1930-luvulla synnyttivät pulaliikkeen. Liikehdintä leimahti 1932 Nivalassa konikapinaksi. Pulamiesten huomattavimpana johtomiehenä Niskanen tuomittiin kapinasta kahdeksi vuodeksi kuritushuoneeseen. Lukuisten anomusten jälkeen presidentti suostui armahdukseen ja pulamiehet vapautettiin. Pulaliikkeen kannattajat perustivat kansanpuolueen ja Heikki Niskanen valittiin kansanedustajaksi. Vankilassa olonsa aikana hän oli estynyt osallistumaan vuoden 1933 valtiopäiville. Hän oli vuoteen 1939 saakka kansanpuolueen edustaja. Sen jälkeen pienviljelijä ja maalaiskansan puolueen edustajana 1939-1941, jolloin hän siirtyi

maalaisliiton eduskuntaryhmään aina vuoteen 1945. Eduskunnassa hän kuului suureen valiokuntaan sekä talous-, puolustus-, laki-, työväenasiain-, ja maatalousvaliokuntiin. Aloitteita hän ehti tehdä lähes 50. Hänen aloitteestaan tehtiin mm. pakkohuutokauppalaki, jonka nojalla tila voitiin lunastaa oman suvun jäsenten omistukseen.

Niskanen oli erinomainen puhuja. Kun hän puhui ei kukaan jäänyt välinpitämättömäksi, ”naiset itki ja miehet noitui”. Kyösti Kalliota ja muita maalaisliiton johtomiehiä hän syytti siitä, ettei puolue ollut ryhtynyt mihinkään toimenpiteisiin pula-ajasta kärsineen maalaisväestön auttamiseksi. Viljelijäväestön puolustajana hänelle myönnettiin 1936 Delaware mitali. Hän osallistui myös aikoinaan sisällissotaan sotamiehenä Tampereen valtaukseseen.

Eduskunnan jäsenyyden suostusta vapautuksesta huolimatta hän osallistui vapaaehtoisena talvisotaan taistellen mm. Viipurinlahdella. Hän osallistui sotamiehenä myös jatkosotaan. Hän oli presidentin valitsijamiehenä 1937, 1940 ja 1943.

Merkittävää on myös se, että hän oli tämän Raudaskylän kristillisen kansanopiston johtokunnan varajäsenenä 1935-42 ja varsinaisena jäsenenä sen jälkeen aina vuoteen 1962.

Heikki Niskanen muistetaan uudistushaluisena ja oikeudenmukaisena miehenä.

5. Maanviljelijä Paavo Tapani Niskanen syntyi 1922 Nivalassa ja kuoli Padingissa liikenneonnet-

tomuudessa v.1985. Näin vaikut-
tajapersoonana temmattiin äkisti
pois. Hän kävi Raudaskylän kristil-
lisen keskikoulun opiston naapu-
rissa. Hän oli naimisissa 39 v. Helvi
Kiviojan kanssa. Heillä on viisi las-
ta, joista vanhin Paavo, Leenama-
ria ja minä nuorin olemme täällä.
Elämäntyönsä Tapani Niskanen
teki kotitalallaan. Eläkkeellä hän
ehti olla äidin kanssa 2 vuotta.

Tapani oli pitkäaikainen kunnal-
ispolitiikko, joka herkkävaistoi-
sena ajan suuntien tuntijana oli
usein aikaansa edellä. Nivalan
kunnallisvaltuustossa hän oli kes-
kustapuolueen valtuutettuna 28
vuotta.

Alueellisia, synnyinpitäjänsä ja
kotikylänsä asioita hän ajoi mo-

nissa luottamustehtävissä. Tämän
opiston johtokuntaan hän kuului
20 vuotta ja ammattikoulun kun-
tainliiton liittovaltuustossa hän
oli vuosina 1973-80.

Aikoinaan Tapanista tuli sota-
veteraanityön ideoija sekä edis-
tjä. Olihan hän lähtenyt sotaan
17-vuotiaana poikasena. Parhaas-
sa miehuudessa hän oli perusta-
massa täällä opistolla 26.2.1966
Keski-Pohjanmaan sotaveteraa-
nipiiriä yhdessä Jukka Malmi-
vaaran ja Kalle Kiviojan kanssa.
Hänestä tuli sotaveteraanityön
ideoija sekä edistjä. Hän tulikin
pian valituksi Sotaveteraaniliiton
liittovaltuuston jäseneksi Oulun
läänin puoleisen osan edustaja-
na. Suuren sotaveteraanimarssin,

johon osallistui 20.000 henkeä,
pääpuheen Tapani piti Helsingin
Messuhallissa syksyllä 1969. Pu-
heen sisältö oli väkevä ja satuttava.
Se oli lähtölaukaus veteraanien
asioiden hoidossa.

Kokouksissa ja tilaisuuksissa hän
käytti viisaasti sanoja. Puheet oli-
vat värikkäitä ja vaikuttavia. Siinä
oli jotakin, joka pysähdytti ihmi-
sen ajattelemaan. Samoin kirjoi-
tukset lehtien palstoilla olivat sat-
tuvia. Ne oli noteerattava, halusi
lukija tai ei.

Hän oli yksi heistä, joita ilman
maamme ei olisi kestänyt suurta
koettelemusta, ja joita ilman ei
olisi kyetty luomaan erästä maa-
ilman parhaiten toimivista yhteis-
kunnista, nimeltä Suomi.

MUISTELMIA YLIVIESKAN NISKASTEN 20-VUOTISJUHLILTA

Miten mukavalta tuntuikaan, kun sai ajella Nur-
meksesta kauniina kesäisenä viikonloppuna kohti
Ylivieskaa tapaamaan sukulaisia ja ystäviä. Olihan
lähes kaksi vuotta oltu melkein neljän seinän sisäl-
lä koronan takia. Ja nyt isot sukujuhlat olivat mah-
dollisia, tosin vielä maskien kanssa.

Majoituimme Raudaskylän opistolle jo perjantai
iltana. Siellä illasta oli aikaa kierrellä lähellä ole-
valla hautausmaalla ja sieltä löysin entisen uskon-
nonopettajani Laina Rättyän hautakiven. Hän oli
Äänekosken yhteiskoulun uskonnonopettajana ja
minun opettajanani. Muistot ovat hänestä hyvät.

Sain olla sukuseurassa pitkäaikaisena puheen-
johtajana ja sairastumisen jälkeen pidän suures-

sa arvossa sitä, että kunniajäsenenäkin voin vielä
osallistua sukutapaamisiin, vaikka keppien kanssa
hitain askelin ja puhe kangerrellen.

Sukupäivien ohjelma oli tosi monipuolinen ja si-
sällöltään tasokas. Yrittäjäys teemassa näkyi, mi-
ten monenlaista ammattitaitoa ja kulttuuritaitoa
sukulaistamme löytyykään. Musiikkihetkestä
sykähdyttävien oli, kun Ylivieskan kirkon palaneis-
ta hirsistä oli saatu puuaines soittimiin: kitara,
kannel, mandoliini, ukulele. Ja hienosti oli saatu
nuoretkin mukaan ohjelman vastuuuseen. Nuoris-
sa on siis tulevaisuus, näin saimme todeta. Myös
Niskasten sukuseura jatkuu uudistuneen hallituk-
sen muodossa emerituspiispan Hannu Niskas-
en johdolla. Kiitokset entisille tarmokkaille jäsenille,

kun 20 vuotta sitten suku-seura perustettiin täs-
sä samassa Raudaskylän opiston tiloissa. Kiitokset
myös sukujuhlsta tehdystä kuvakirjasta, jota on
myynnissä sukuseuran toiminnan tukemiseksi. Se
on hyvä lahja, vaikka lapsillemme.

Sunnuntaipäivä oli kohokohta, kun saimme ko-
koontua Ylivieskan uudessa Pyhän Kolminaisuus-
den Kirkossa messuun, jossa saarnasi Hannu Nis-
kanen. Kirkko on valoisa ja lämmin, vaikka uudet
muodot ehkä yllättivätkin meitä. Erikoisesti kello-
tapuli, joka on 40 metriä korkea ja ylivieskalaisen
metallitehtaan metallista valmistettu ja joka on

tuotu kokonaisena paikoilleen. Palaneesta kirkosta
oli muistona hiiltyneistä hirsistä tehty risti entisen
kirkon raunioilla. Se on sykähdyttävä paikka.

Messun jälkeen oli käynti sankarihaudoilla, jonne
seppeleen laskivat Helvi Klemetti, Jouko Niskanen
ja Seppo Niskanen.

”Suo, että sanas’ kirkkaana, saa keskellämme kai-
kua ja kautta sukupolvien suo soida nimes’ kiitok-
sen.”

Kiittäen Niilo ja Irma Nurmeksesta

Niilo Niskanen Laina Rättyän haudalla.

Irma ja Niilo Niskanen ruokailuhetkessä.

Helvi ja Veikko Klemetti Loimaalta.

Entiset puheenjohtajat Jouko ja Niilo Niska-
nen Tervetuloa juhliille -kyllin edessä.

Ystävykset kohtasivat, Pirjo ja Matti
Niskanen Riistavedeltä sekä Irma ja Niilo
Niskanen Nurmeksesta.

NISKASET SUOMUSSALMELLE v. 1832

Tarinankertoja ja omaa sukuaan tutkinut ja tallentanut Tauno Niskasen kertomus ensimmäisistä Suomussalmelle muuttaneista Niskasista, hänen esi-isistään. Taunon esitys jäi pois Ylivieskan sukupäivillä epähuomiossa ja ajan puutteen vuoksi.

1600-luvulla ruotsin silloinen kuningas määräsi, kun talossa oli useampi poika, joku pojista joutui lähtemään Kainuun korpia asuttamaan. Lauri Niskanen Pie-lavedeltä poikansa Paavon kanssa lähti kohti Sotkamoa. Näin Laurista ja Paavosta tuli Kainuun Niskasten esi-isät. Niskasia siirtyi pikkuhiljaa Sotkamosta Kuhmoon.

Vuonna 1832 Mats Niskanen (s. 1807) lähti Kuhmosta Lentuan kylästä Haverilan talosta kohti Suomussalmee. Ensimmäinen asuinpaikka oli Suovaara. Paikka on Sakarajärven itäpuolella. Matti sai ensimmäisen vaimonsa kanssa neljä poikaa. Chistiina-vaimon kuoltua Matti meni uuteen avioliittoon Greeta Juntusen kanssa. Greeta teki v. 1846 pojan Jaakon, joka on minun ukkini. Perhe muutti Kiantajärven rannalle Saunaniemeen. Sieltä he muuttivat Isonlahden itärannalle Lampsinniemeen, jonne ryhtyivät rakentamaan omaa mökkiä.

Vuosi 1868 oli surkeaa aikaa, sillä kesä oli hallainen ja kaikin puolin kurja. Ei tullut viljaa, perunoita ei marjoja. Suomussalmella oli suuri nälänhätä. Viljaa tuotiin Suo-

meen ulkomailta, mutta kauas Kainuun korpiin nuo viljaerät olivat pieniä. Isonlahden länsipuolella oli ruuan jakopaikka Velilä, jossa jaettiin velliä nälkäisille. Suomussalmella kuoli satoja ihmisiä. Niin kävi myös ukkini Jaakon isälle ja äidille. Kirkkoniemen kärjessä on saari, johon on kaivettu suuri joukkohauta. Tähän joukkohautaan on myös Jaakon isä Matti ja äiti Reeta haudattu.

Mentyään naimisiin Valpuri Säkkinen kanssa Jaakko-ukkini muutti Lampsinniemestä Luolavaaraan ja sieltä metsänvartijaksi Jänismaahan. Perheeseen syntyi neljä poikaa, joista vain nuorin jäi eloon. Toiset kuolivat alle vuoden ikäisinä. Nämä kolme isän veljeä löytyivät kuolinluettelosta. Kun perhe asui Murtovaarassa, syntyi perheeseen v. 1893 vielä yhdeksäs lapsi, Albert, joka on isäni. Olen monesti miettinyt, miksi muuttivat Murtovaaralle. Syy tä-

Tauno Niskanen

hän lienee ollut Jaakko-ukin äidin syntymäkotini Juntusrannan Pääatalo.

Isäni veljistä Arvid meni avioon Marinan kanssa, jonka koti oli Venäjän puolella ja asuivat Lonkassa. Muuttivat myöhemmin Suomeen. Toinen veli Kalle avioitui Tatjana Jekorovan kanssa. Kallen häiden kerrotaan olleen riemukas, häissä oli tanssittu helmat hulmuten. Kalle oli rakenteeltaan pienikokoinen tummahko mies. Hän oli erinomainen suutari. Häntä oli houkutteltu siirtymään suutariksi Moskovaan, jossa olisi työtä tarjolla riittävästi. Arvidin ja Kallen Venäjällä asuvia lapsia olemme tavanneet sekä Suomessa että Venäjällä. Isäni veljistä myös Jaakko oli erittäin hyvä suutari. Hän asui Suomussalmen kirkonkylällä Onnela nimisessä talossa.

Isäni Jaakko-veljen tekemät pienen lapsen nahkakengät.

Isäni Albert

Isäni syntyi 20.11.1893 savupirttiin Murtovaarassa. Riitu-täti oli kertonut lapsilleen, että isäni oli keskonen ja vain oravan kokoinen. Ajankohta oli marraskuu ja äidistä ei tullut maitoa. Myöskin naapurin lehmät olivat ummessa eikä maitoa saatu mistään. Tuli ongelma, mistä saadaa vauvalle ruokaa. Joku keksi, että pyydetään ahvenia lähilammesta ja keitetään niistä kalalientä. Kalaliemi laitettiin rievun mutkaan ja tätä lientä vauva alkoi imeä. Kun asunto oli savupirtti, lämmityksen ajaksi vauva laitettiin villakoriin villojen sekaan ja laskettiin uunin pankolta alemmaksi pois savun seasta. Näillä eväillä isäni selvisi jatkamaan elämää.

Kolmentoista ikäisenä vuonna 1906 isäni oli käymässä veljensä luona Vuonisessa Venäjän puolella. Oli heinäkuu ja matkustajalaiva tuli Vuoniseen. Laivan matkustajana oli silloin myös kirjailija Ilmari Kianto seurueensa kanssa. Kianto alkoi kysellä paluumatkaa varten opasta Suomeen. Kyläläiset tiesivät, että Albert oli lähdössä seuraavana aamuna Suomeen ja suosittelevat Albertia Kiannolle oppaaksi. Ilmari katseli hetken isääni ja sanoi, ettei tuollainen poikariepu osaa Suomeen. Kyläläiset sanoivat, että on Albert kulkenut jo useita kertoja ja osaa varmasti.

Tästä opastusreissusta Ilmari Kianto kirjoitti Kertomuksia -kirjaan jutun "Poika Rukka". Seurueen ansiosta tuli isälleni myöhemmin vaatepaketti ja kiertokouluun opiskelupaikka. Kiertokoulua isäni oli käynyt muutaman viikon ja oli oppinut jo vähän lukemaan. Ei kolmentoista vuoden ikäinen joutanut koulunkäyntiin.

Jaakko-ukki, joka oli mennyt Venäjälle eikä ilmoittanut itsestään mitään tietoa useisiin vuosiin, palasi vuonna 1908 joulukuussa kotiin hyvin heikossa kunnossa ja vakavasti sairaana. Hän kuoli seuraavana vuonna 63-vuotiaana.

Isäni avioitui vuonna 1919. Asuttuaan useissa eri paikoissa vuonna 1923 hän aloitti Viitaniemen rakentamisen Ehronjärven rannalle, joka on Kiantajärven itäpuolella. Viitaniemi on syntymäkotini. Sinne ovat syntyneet useimmat sisarusistani. Meitä oli kaikkiaan kahdeksan; neljä tyttöä ja neljä poikaa.

Olen miettinyt, miksi isä muutti Viitaniemeen. Syy on seuraava: Murtovaaran talon miniä oli isän sisko Alina, Kalle Hiltusen kanssa avioliitossa, jotka muuttivat jo vuonna 1918 Ehronjärven rannalle asumaan, jossa oli keskeneräinen talon rakennus. Kalle houkutteli isääni, että tule kaveriksi asumaan järven toiselle puolelle. Isäni kävi katsomassa talon paikkaa ja hyväksyi paikan.

Elämä talvisodan jälkeen

Meillä oli onni, että Viitaniemen talo oli kunnossa eikä sitä oltu

hävitetty sotien melskeissä. Elämä jatkui entiseen tapaan. Talvella 1947 oli erittäin paljon lunta maassa. Lunta piti lapioida hevosellekin uraa, jotta sai tukkiuorman tielle. Keväällä tulvat olivat kovet. Kevään tullen isä alkoi suunnittelemaan veneen tekemistä, kun kysyjä oli. Isä lähti pääsiäiseltä taloihin, minne oli kutsuttu tekijää. Maanantaiaamuna isä kaatoi kuusen, josta sai tehtyä emäpuun. Talossa oli jo venelaudat valmiina. Lauantaina oli vene airoineen valmis teljoja myöten. Pitkää päivää sai tehdä, jotta vene oli valmiina ennen saunaan menoa. Pyhänä isä siirtyi seuraavaan taloon. Veneitä valmistui kymmeniä - viikko per vene. Pääsiäiseltä lähti ja juhannukseksi tuli kotiin tekemään rästiin jääneitä kotitalan töitä. Heti juhannuksen jälkeisellä viikolla poltettiin tervahautta. Siihen aikaan tervaa käytettiin paljon rekien, veneiden, suksien ym. tervaamiseen.

Viitaniemeen isäni ensimmäiseksi rakensi saunan, jossa alkuun myöskin asuttiin.

Paavo-veljen ihana harrastus – soitinten rakentaminen

Raudaskylän Kristillisellä Opistolla oli tänä kesänä Niskasten sukujuhla. Juhla oli todella vaikuttava. Siellä oli aiheena kädentaidot, joka varmaan monelta Niskasen sukulaiselta meni sivu suun, niin myös minulta. Veljeni Paavo Niskanen oli tehnyt hienon kuvakoosteen omista soittimistaan, joita hän on tässä vuosien saatossa valmistanut. Samoin näytillä oli muutama hänen soittimistaan. Paavo on Helvi ja Tapani Niskasen viidestä lapsesta vanhin. Paavo asuu Sanelma -vaimonsa kanssa kahden kilometrin päässä opistolta, entisen kotimme vieressä.

*Paavo soittaa ensimmäistä kitaraansa.
Kuvassa Matti-veli ja Reijo Vuollet.*

Paavo kertoi iltajuhlissa mielenkiintoisia asioita, ja siitä kuinka soitinten teko sai alkunsa. Hän meni vuonna 1965 Raudaskylän Kristilliseen Opistoon opiskelemaan käytännön linjalle. Siellä opiskeltiin puu- ja metallitöiden lisäksi paljon teoria-aineita. Se aika oli silloin Beatles aikaa, ja pojilla oli mielessä rautalankamusiikki.

Muutamalle pojalle, Paavo mukaan lukien, tuli ajatus tehdä sähkökitara. Pojat menivätkin intoa täynnä kysymään käsityöopettaja Jaakko Kankaalta lupaa valmistaa kitarat oppituntien aikana. Hän ohjasi pojat sitten kysymään opiston johtaja Jukka Malmivaaralta lupaa moiseen suunnitelmaan. Johtajan vastaus oli tyrmäävä. "Näin syntisiä vehkeitä täällä ei tehdä." Pojat miettivät tilannetta, ja päättivät tehdä salaa kitaroita. He rakensivat Stratocaster mallista kitaraa kymmenkunta, ilman piirustuksia. Poikien mielestä opettaja Kangas tiesi asiasta, mutta ei ehkä halunnut puuttua asiaan.

Muistan, kuinka Paavo usein soitti punavalkoisella kitarallaan meille vinttikamarissa niitä Beatles säveliä. Aikaa kului, ja hänestä tuli kotimme tilan jatkaja. Päivät täyttyivät perheen ja tilan monista töistä. Näinä ruuhkavuosina hän ehti harrastaa metsästystä, pyöräilyä ja hiihtoa. Hitsauskurssin käytyään hän kykeni myös korjaamaan tilan koneita ja laitteita. Myöhemmin tuli kuvioihin myös moottoripyöräily vaimon kanssa.

Vuodet vierivät ja pikkuhiljaa alkoi tulla aikaa erilaisille harrastuksille. Eräänä päivänä hän näkikin ilmoituksen Kalajokilaakso lehdestä, että Ylivieskassa alkaa kansalaisopistossa sähkökitaran teko kurssi. Silloin elettiin vuotta 2011. Paavo tuumasi, Sanelma-vaimolleen, että hän voisi mennä sille kurssille, sillä edellisestä soittimen teosta olikin jo 46 vuotta. Opettajana kurssilla oli Kimmo Sarja, ja hän oli saanut pätevyyden Ikaalisten soitinrakentajalinjalta. Paavo teki kurssilla Stratocaster mallisen kitaran. Seuraavana syksynä alkoi vastaava kurssi Nivalassa. Hän teki siellä kitaroita, ukuleleja ja mandoliinin. Kurssi jatkui muutaman vuoden. Näitä soittimia oli hänen mielestään jo tarpeeksi.

Vuonna 2015 hän rakensi myös hienon kaappikelon olohuoneeseen. Sen vuoden kevätnäyttelyn lopussa kurssilaiset kysyivät opettajaltaan, että voisivatko he tehdä seuraavana talvena kotikanteleen. Ja niin alkoi kanteleen rakentaminen. He rakensivat neljä kanteletta Jussi Ala-Kuhan piirustuksilla. Se oli sama surullinen vuosi, kun Ylivieskan kirkko poltettiin. Heikki Erkkilä ja Matti Peltola hakivat henkilöauton kärryllä kuorman hiiltyneitä hirrenpätkiä Ylivieskan kirkon raunioilta. Ne olivat sitten muutaman vuoden liiterissä varastoituna. Paavo innostui vuonna 2020 tekemään niistä kanteleen, joka olikin Niskasten sukujuhlissa, ja Alpo Pitkälä soitti sitä meille iltajuhlissa. Paavo kävikin Alpon kanteleensoitto kurssilla Nivalassa kahtena talvena. Näistä kirkon puista Paavo teki vielä kaksi akustista kitaraa, mandoliinin, ukulelen ja Stratocaster mallisen sähkökitaran. Paavo muisteli aikaansa opistossa, että hän oli kiinnostunut musiikista, ja olisi halunnut mennä siellä pianotunneille, mutta se asia torpattiin. Hän oli käytännön linjalla, ja sieltä ei voinut osallistua moiseen harrastukseen. Tuntuu, että se harmittaa Paavo vieläkin. Kotona on nyt piano, ja sitä hän soittaa jo jonkin verran. Soitinten rakentaminen on ollut Paavolla hieno harrastus. Niskasten sukujuhlan iltassa Paavo soitti muutaman kappaleen miniänsä Tiinan ja lastenlastensa Ronin ja Eelin kanssa. Pari viikkoa sitten hän lähetti minulle kuvan, jossa on Concert ukulele, jonka sai valmiiksi silloin, ja se on tehty myös Ylivieskan kirkon puusta. Se oli hänen 32. tekemänsä soitin. Olen innostunut itsekin soittamaan Paavon rakentamaa ja lahjoittamaa ukulelea. Apunani on ollut lapsenlapseni Sylvia, joka soittaa hienosti kitaraa ja ukulelea.

Hilkka Helavuori

Joulu 1939 Toravaaran Juntulassa

Kun sodan aalto pyyhkäisi yli Suomussalmen ja kun kahdelta suunnalta edenneet venäläisjoukot yhtyivät kirkonkylässä, jäi Kiantajärven ympäristö ja sen itäinen alue asukkaineen renkaaseen, josta ei ollut paluuta ennen ratkaisutaisteja -40. Osa joutui kuitenkin vielä venäläisten vangeiksi. Mitä väestö sai tuossa suljetussa tilassa kokea, ei yksi kirjoitus riittäisi kuvaamaan. Oli yhteisiä kokemuksia, mutta ennen kaikkea jokaisella omat tuskan ja hätänsä. Yhteistä oli, kun yhteys omaan kansaan, omaisiin ja ystäviin katkesi. Raskas verho laskeutui seudun ylle, ja näytti kuin elämä olisi sammunut tällä laajalla, silloin täysin tiettömällä alueella. Vieraanmaan partiot veivät radiot ja metsästysaseet, vieraita lehtiä jaettiin ja levitettiin ihmeellistä huuha: "Koko Suomi on vapautettu." Juntusrantaan perustettiin "osuuskauppa". Käskettiin osallistumaan valistustilaisuuksiin, mutta samaan aikaan varoitettiin poistumaan kotialueelta. Aineellinen puoli ei niinkään painanut kuin huoli muista omaisista. Miesväki oli mukana taisteluissa, joiden pauhu kuului luonnottomasti lännestä ja etelästä. Miten heidän käy?

Ruokapuoli oli turvattu, mistä kiitos syksyiselle tavalle varata polttoainetta talven varalle ja teurastaa eläimiä. Syksyn hyvä perunasato oli tallella. Maitoa riitti, olivathan lehmät kotosalla.

Ruhtinaansalmen Toravaaran kahden talon asukkaista oli kotosalla vain naisväki lapsineen ja toisen talon, Juntulan vanha isäntä. Talon kautta kulki usein vieraan maan partioita.

Joulun lähestyessä lähti Juntulan isäntä Taavetti asioille lähinaapurin, sillä hän oli Luolavaaran kylä-

yhteisön kyläpäälikkö. Oliko mielessä joulun valmistelut? Jostain syystä hän ei ehtinytkään jouluksi kotiin. Emäntä Riitta Juntunen jäi viiden lapsen kanssa kotiin. Joulu odotettiin hartaasti. Ehkä tällä ahdistuksen ja hädän keskellä tunnettiin ihmiskunnan suurimman juhlan merkitys herkemmin kuin rintamailla. Raamattu oli säilynyt, kynttilöitä löytyi. aikaisemmin oli leivottu ja valmisteltu vähäisiä jouluruokia valmiiksi. Tupa ja parikamaria siistittiin. Tavan mukaan käytiin joulusaunassa ja juhlaa levitettiin tuvan pöydälle. Joulukuusta ei haettu - liian pieniä olivat pojat vielä sellaisen hankintaan, eikä heitä uskallettu yksin metsään laskeakaan.

Joulukynttilöiden loisteessa äiti lauloi perinteeksi tulleen joululaulun. Eikö juuri näille korven kasvateille kuulunutkin enkelten sanoma: "...ilmoitan teille suuren ilon...". Lahjoja ei äidillä ollut lapsilleen antaa. Ehkä hän sentään suurimman - rakkautensa antoi hoivaillessaan noita kirkassilmäisiä pilttejään illalla vuoteeseen. Joulun rauha laskeutui tämänkin kaukaisen saloseudun ja sen turvattomien asukkaiden ylle.

Joulupäivänä oli perhe parhaillaan aterialla, kun vieraan maan partio astui sisälle. Suomea puhuivat - suomalaisia kyselivät. Omat partiot eivät olleet täällä käyneet. Eräs miehistä oli vilkas ja elehtivä, puhui ja selvitti. Vakuutti, että neuvostojou-

kot olivat jo Oulussa! Vaieten sydän murheesta raskaana äiti kuunteli. Pelottivat nämä vieraat, kun ei vanha isäntäkään ollut kotona.

Viimein partio hankkiutui lähtöön, ja kaikki näytti jälleen kerran meidän rauhallisesti ohi. Ovelta tuo äskeinen mies kuitenkin käännähti takaisin, meni Valma-tyttösen luokse ja nosti tämän pöydälle.

- Ah, tämän tytön vien mukani, sanoi ja kaappasi lapsen kainaloonsa harpaten ulos. Kaikki tapahtui niin äkkiä, ettei äiti ehtinyt apuun eikä sanomaan sanaakaan - tuskin olisi tohtinut mitään tekemäänkään. Toinnuttuaan säikähdyksestä hän riensi eteiseen, josta näki miehen etenevän kohti metsää. Voimattomana, herpaantuneena hän seisoj uskoen näkevänsä lapsensa viimeisen kerran. Kädet kohoavat ylös ja huokaus vapisevilta huulilta kuului: - Jumalani, onko tämä oikein? Takaisin, kyynelistä sumen tuvin katsein hän seuraa sotilasta, jonka kainalossa lapsi hiljaa, pelkoa tuntematta on. Pois, pois viedään lapseni. Ajatusten kehä kiertää: - Näinkö piti päättyä tämän tämän joulun? Viedäänkö lapsistani rakain hirmuiseen tuntemattomuuteen? Näin ei saa käydä, ei, ei... - Jumalani armahda, armahda! Katse suuntautuu yhä metsän reunaan, sotilas on kadonnut, samoin lapsi. Äidin voimat loppuvat. Nyhkyttäen hän nojautuu oven pieleen. Hän on yksin, yksin... Suomi -äidin sodan koettelemukset, kärsimykset

ja tuska oli äkkiä siirtynyt Toravaaran emännän hennoille harteille. Koko maan hätä koostunut hänen sydämeensä. Pää on painunut alas, kaikki toivo on mennyt. Vai oliko? Katse suuntautuu uudestaan sinne, jonne näki lapsensa häviävän. Ehkä siunaus, hiljainen rukous saattoi katoavaa. Se oli kuin pieni kipinä yhä kytevästä toivon hiilloksesta. Harhaileva katse etsii ja ajatussissaan kertaa: - Lapseni, lapseni... Äkkiä hän näkee pellon takana pisteen, joka suurenee ja lähenee. Sieltä tulee joku. Ja silloin hän näkee - lapsihan sieltä... Kovaa latua kipittää, lähestyy ja kohta kuuluu äänikin:

- Äiti, äiti! Äiti hoippuu ulos, levittää käsivartensa ja lapsi heittäytyy niiden turvalliseen syleilyyn.

- Lapseni, lapseni hän hokee ja puristaa tämän rintaansa vasten. Äsken heikko äiti oli nyt ylitse-vuotavassa riemussaan tukahduttaa lapsensa hellyydellään. Ääretön onni täytti hänen sydämensä; eikö hän saanut tyttänsä takaisin lahjana. - Kiitos, kiitos hän sopertaa tajuamatta sanojensa syvällisempää merkitystä. Riitti, kun sai tuota sanaa toistaa. Kauan hän viipyi siinä paikallaan tuudittaen lahjaansa...

Viimein hän ilonkyyneleht silmissä kantoj Valman sisälle. Ateriointi jatkui. Pojat katsoivat ihmeissään kyynelehtivää äitiä ja siskoa, joka pelastui jostain ihmeellisestä. Entistä hellemmin äiti hoivaili tytärtään. Ahdistuksen ajossa rakkaus vahvistuu...

Laajojen korpjen huokailu kuului vaimeana tänne korkealle vaaralle - vaaralle, jonne sydänyönäkin kuulsivat laajat, lumiset tienoot; kärsimysten kanssa on siunattu avartavilla näyillä. Taivas loi juhla-ka-ton talojen ylle. Toisen talon ikkunasta tuikki himmeä valo kilpaa tähtien kanssa. Se oli erään äidin tervehdys Joulun Ruhtinaalle.

H.J.Vuokkola

Sukuseuran hallitus 2021-2024

Puheenjohtaja

Hannu Niskanen, Helsinki

045 8092 900

hannukk.niskanen@gmail.com

Jäsenrekisterin hoitaja

Antti Niskanen, Helsinki

040 5000 561

rekisteri.niskanen@kolumbus.fi

Jäsen

Eero Niskanen, Pyhäsalmi

0400 681 845

eeroniskanen09@gmail.com

Jäsenlehden toimitus

Marika Hyväri, Sipoo

040 7714 363

marika.hyvari@elisanet.fi

Varapuheenjohtaja/rahastonhoitaja

Tuula Niskanen, Lahti

050 4368 015

tniskanen423@gmail.com

Sihteeri/myyntituotteet

Markku Niskanen, Seinäjoki

040 5963 528

markkun45@gmail.com

Jäsenlehtivastaava

Jouko Niskanen, Sotkamo

044 5144 143

niskjo@hotmail.com

Varajäsen

Mauno Niskanen, Jyväskylä

Sukuseuran hallitus 2021-2024

Esittelyssä hallituksen uudet jäsenet

Marika Hyväri Sipoo

Olen Marika Hyväri (os. Niskanen) syntyisin Haapajärveltä. Asun perheeni kanssa Sipoossa. Puolisoni Pekka, lapset, lasten puoliset ja lasten lapset ovat suuri rikkaus; merkityksellisyys tuojat. Kotiäitiyden jälkeen ensimmäistä koulutustani vastaava kaupan ala ei enää innostanut ja hakeuduin sosiaalitieteitä opiskelemaan Helsingin yliopistoon. Minua kiinnostaa ihmisten hyvinvointi ja yhteiskunnallisten rakenteiden toimivuus ja kustannuskestävyys. Olen todella tykännyt yhteiskuntapolitiikan opinnoista, jotka ovat nyt loppu suoralla, - gradun tekemisen vaiheessa. Nähtäväksi jää, mitä huomien tuo tullessaan. Viime sukuseuran vuosikokous toi tämän hallituksen pestin. Toiminta on uutta ja opeteltavaa, mutta suku suloinen ja historia kiinnostavaa. Jospa onnistun kantamaan korteni kekon.

Tuula Niskanen Lahti

Asun Lahdessa ja kuulun Lammassalon Antti Niskasen (s. noin vuonna 1660) suoraan isälinjaan. Vasta eläkkeelle jäätyäni olen tutustunut sukututkimukseen ja harrastan sitä nykyään täysipäiväisesti. Sukututkimusopin olen saanut erilaisilta kansalaisopiston kursseilta ja sukututkimuskoulutuksista. Kuulun Tissarin sukuseuran aktiivijäseniin ja olen myös Lahden seudun sukututkijoiden sihteeri ja yhdistyksen jäsen. Eri tyinen kiinnostuksen kohde on DNA-tutkimus ja sen isälinjat.

NISKASET – kuvakirja

NISKASIA SUKUPÄIVILLÄ 1994-2018

75-sivuinen värikäs kuvakirja on valmistunut ja se tuli myyntiin Ylivieskan sukupäivillä ja sitä on enää saatavana rajoitettu määrä.

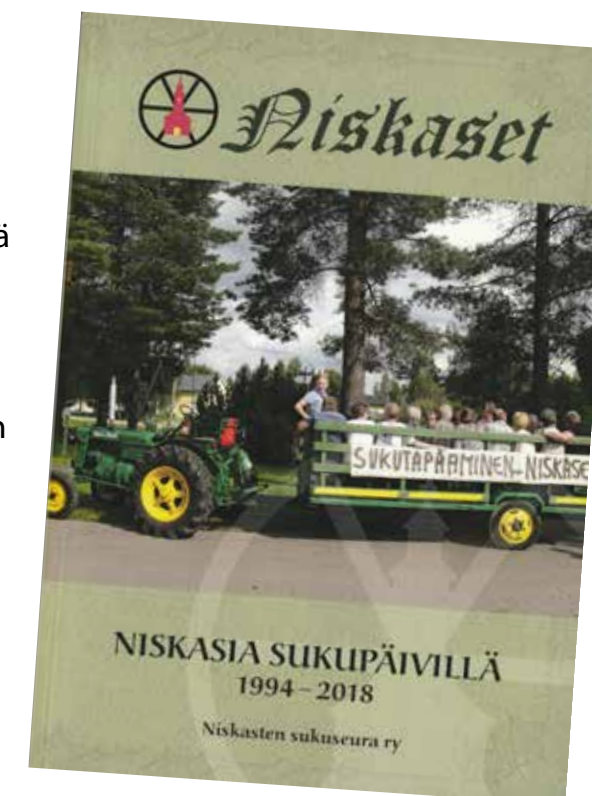
Kirja kertoo kuvin ja sanoin kymmenestä Niskasten sukkokouksesta.

Nyt yksissä kansissa kaikkien sukutapaamisten ikimuistoiset kuvat.

NISKASIA SUKUPÄIVILLÄ 1994-2018-kirja sopii erinomaisesti vaikkapa lahjakirjaksi.

Kirjan hinta on 25 euroa + postimaksu.

Tilaukset: Markku Niskanen p. 040-5963 528 tai markkun45@gmail.com.

Liity jäseneksi. Ellet vielä ole sukuseuran rekisteröityneenä jäsenenä, voit liittyä seuran jäseneksi kotisivuilla www.niskaset.info olevalla lomakkeella tai postittamalla oheisen jäsentietokortin tiedot os. rekisteri.niskanen@kolumbus.fi tai Antti Niskanen, Näätätie 16 A 00800 Helsinki.

Niskasten sukuseura ry JÄSENTIETOKORTTI

Etunimi _____ Sukunimi _____

Syntymäaika _____ Syntymäpaikka _____

Omaa sukua _____ Sukuhaara _____

Lähiosoite _____

Postinumero _____ Postitoimipaikka _____

Puhelin _____ Sähköposti _____

☐ Haluan jäsenlehden sähköisenä

Myyntituotteita

1. Lippis Niskasten logolla

- vahvaa harjattua puuvillatvillää
- etuosa vahvistettu
- sandwich lippa jossa koristeraita
- tarrakiinnitys

Hinnat: yksittäin ostettuna lippis 15,- ja kassi 6,-
yhdessä ostettuna lippis ja kassi 20,-

Tilaukset: Tuulikki Saarinen puh. 050 552 1022, s-posti tuulie.saarinen@gmail.com

Toimitus: -postissa, jolloin tilaaja maksaa postimaksun
-sopimuksen mukaan voi noutaa tai toimitus erikseen sovitulla tavalla

2. Kassi Niskasten logolla

- koko 46x46x17 lyhyillä kädensijoilla
- laadukas, kestävä ja pestävä
- kierrätettävää laminoitua nonvovenia

LÄMMIN OSANOTTO -adressi 12 euroa/kpl + postimaksu

Tilaukset: Markku Niskanen p. 040 5963 528 tai markkun45@gmail.com

PARHAIMMAT ONNITTELUT -kortit toimitetaan 5 kpl nipuissa 15 euroa + postitus

Sukustandaari

Sukuseuran pöytästandaarin heraldinen selitys: Valkoisella kankaalla musta kärrynpyörä, jonka keskellä punainen tapuli. Ovi, luukku ja tupsut keltaiset. Kärrynpyörä kuvaa ajan ratasta, sukupolvien kiertokulkua sekä entisajan kulkuvälinettä. Tapuli kuvaa suvun ikiaikaista asuinpaikkaa Pielavedellä.

Tilaa lahjaksi, muistoesineeksi tai juhlapöydän arvokkaaksi koristeeksi suvun tunnus pöytästandaari. Hinta 30 € + postitus 9,90 €. Tilaukset: Markku Niskanen p. 040 5963 528 tai markkun45@gmail.com

Aura Korppi-Tommola: Alli Paasikivi. Eturivin taustavaikuttaja. SKS-kirjat, 133 s.

MONIPUOLINEN MAAN ÄITI

Monen tämän lehden lukijan lapsuus- ja nuoruusajan presidentti oli J.K. Paasikivi. Vaikeina aikoina tuo jämerä mies oli ehkä hieman pelottava hahmo, joka kuitenkin loi turvallisuutta. Kuvaa presidentistä pehmeni hänen puolisonsa Alli Paasikivi. Presidentin puoliso on virallisesti yksityishenkilö, mutta hänellä voi olla paljonkin vaikutusvaltaa. Sellainen oli Alli Paasikivi, eturivin taustavaikuttaja vallan kammareissa. Professori Aura Korppi-Tommola on kirjoittanut kirjan, joka antaa monipuolisen kuvan sodanjälkeisen ajan "maan äidistä".

Alli Paasikivi (1879-1960) omaksui varhain nousevan suomenkielisen sivistyneistön ihanteet. Hän oli omaa sukuaan Hildén, mutta suomensi nimen Valveeksi vuonna 1907. Hän kävi oppikoulua, kokeili siipiään teatterissa, mutta löysi varmemman leipäpuun pankkineitinä ja nousi Kansallis-Osake-Pankissa vaikutusvaltaiseen asemaan, pääkassaksi ja prokuristiksi. Alli Valveesta tuli vähitellen pääjohtaja Paasikiven uskottu. Suhde syveni rakkaudeksi ja pari solmi avioliiton vuonna 1934.

Pankkiurien päätyttyä Paasikivet siirtyivät Tukholmaan, jossa Juho Kusti toimi Suomen lähettiläänä. Myöhemmin pariskunta muutti vastaavaan tehtävään Moskovassa. Diplomaatin ja sittemmin rauhanneuvottelijan, pääministerin ja lopulta vuodesta 1946 alkaen tasavallan presidentin puolisona Alli Paasikivi tuki monin tavoin miestänsä. Joskus hän toimi sihteerin roolissa, hoiti talousasioita ja oli eräänlaisena suodattimena, arvioiden mitkä asiat ja milloin kannatti esitellä hänen helposti ärsyntyvälle miehelleen.

Itse lapsettomana Alli Paasikivi tunnettiin lapsirakkaudestaan. Tultuaan "maan äidiksi" hän kertoi keskittyvänsä lasten hyväksi tehtävään työhön, sotasokeiden ja sotaorpojen auttamiseen. Hän toimi myös Pelastakaa Lapset -järjestössä, Lasten Päivän Säätiössä ja Lastentautien tutkimussäätiössä. Vuonna 1952 perustettiin perheiden ja kotien hyväksi toimiva Alli Paasikiven Säätiö.

Kuva Alli Paasikivestä hieman turhamaisena ihmisenä saa Aura Korppi-Tommolan teoksessa uusia, vakavampia sävyjä. Kirja on tieteellisestä otteestaan huolimatta helppolukuinen ja mielenkiintoinen. Se on ulkoasultaan kaunis ja sopii hyvin esimerkiksi lahjakirjaksi.

Hannu Niskanen

Tietoja jäsenistöstä

Sukuseuran jäsenrekisterissä on tänä vuonna 3kunniajäsentä, 21 ainaisjäsentä ja 424 tämän vuoden jäsenmaksun maksanut eli yhteensä 448 jäsentä. Jäsenmaksu puuttuu 36 jäseneltä. Kahtena perättäisenä vuotena jäsenmaksunsa lai-

minlyönyt poistetaan jäsenrekisteristä. Tänä vuonna poistettuja on 16. Sukuseuran toiminta perustuu jäsenmaksutuloihin. Siksi on erityisen tärkeää, että jokainen maksaa vuosittain oman jäsenmaksunsa 20 euroa.

NISKASET

Lehden toimitus: Marika Hyväri • Hannu Niskanen • Jouko Niskanen

Kannen kuvat: Markku Niskanen

Etukansi Tahvon Paavonpojan sukuhaara

Takakansi Laurin Paavonpojan sukuhaara

Painos: 400 kpl

Taitto ja paino: Yrityslahja / FinGroup Oy